

Tjuvkil 2:67 och 2:8 Lycke socken, Kungälv kommun

Arkeologisk utredning

Tjuvkil 2:67 och 2:8
Lycke socken, Kungälv kommun
Arkeologisk utredning

Amanda Azzopardi

Tjuvkil 2:67 och 2:8, Lycke socken, Kungälv kommun
Arkeologisk utredning

Rapport 2021:10

© Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ 2021

Länsstyrelsebeslut dnr: 431-1982-2021

Uppdragsnummer i Fornreg: 202101265

Lämningsnummer: L2021:8722

Fastigheter: Tjuvkil 2:67 och 2:8, Lycke socken, Kungälv kommun, Västra Götalands län

Belägenhet i SWEREF 99: Norr 6422382 m, Öst 306139 m

Höjd över havet: 10–30 meter

Undersökningsområdets storlek: 1 000 m²

Beställare: Kungälv kommun

Projektnummer: G2123 AU Tjuvkilshuvud

Projektansvarig: Amanda Azzopardi

Fältansvarig: Karin Berggren

Övrig personal: Amanda Azzopardi

För personalens meriter hänvisas till Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativs hemsida

Fältarbetstid: 2021-10-11 - 2021-10-12

Arkiv: Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ

Foton: Där fotograf ej anges är bilder tagna av fältpersonalen

Omslagsbild: bilden är tagen från den höglänta, östra delen av Yta 5. I väster skymtar havet vid hamnen i Tjuvkil.

Till höger i bild ligger berget Tjuvkils huvud. Foto mot väster

Kartor och situationsplaner: Framställda av Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ med data från Fornsök

och Lantmäteriet (medgivandeavtal © Lantmäteriet Dnr R50321710_140001, GSD-Terrängkartan efter

Lantmäteriets Öppna data, CC0 Creative commons)

Redigering och layout: Sara Lyttkens, Berglund Lyttkens AB

Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ

Slakthusgatan 8 A

415 02 GÖTEBORG

www.riogbg.se

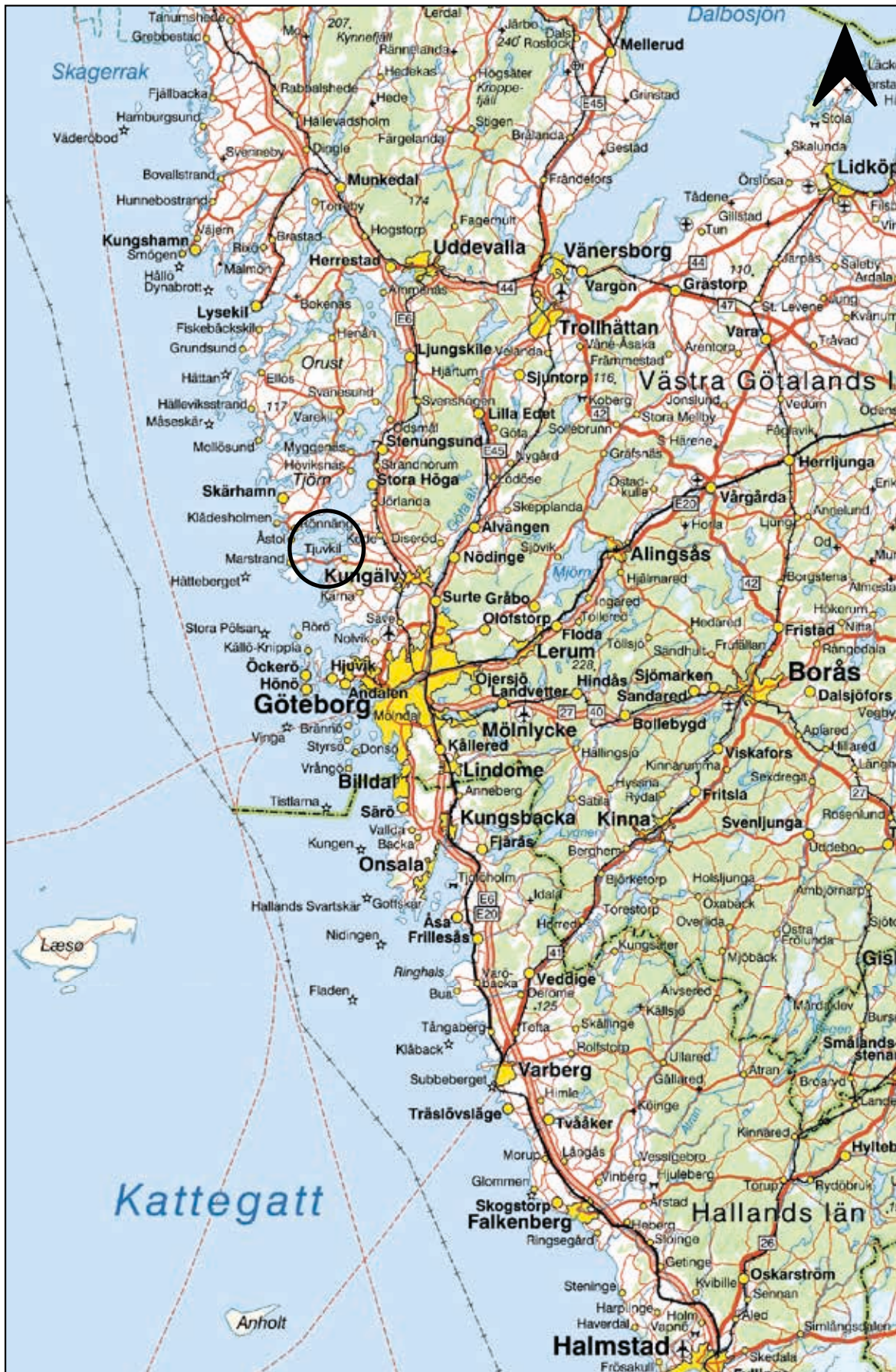
kontakt@riogbg.se

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	5
Bakgrund.....	6
Utredningsområdet.....	6
Tidigare fynd och undersökningar.....	6
Syfte.....	6
Metod.....	6
Kart- och arkivstudier.....	6
Undersökningsresultat.....	9
Tolkning.....	9
Resultat gentemot undersökningsplanen.....	9
Antikvarisk bedömning.....	9
Källor.....	14
Bilagor.....	15

Bilaga 1. Schakt- och provgropsbeskrivningar

Figur 1. Översiktskarta med utredningsområdet markerat (ring). Skala 1:1 000 000.

Tjuvkil 2:67 och 2:8 Lycke socken, Kungälv kommun

Arkeologisk utredning

Sammanfattning

På uppdrag av Länsstyrelsen i Västra Götalands län har Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ genomfört en arkeologisk utredning inom fastigheterna Tjuvkil 2:67 och 2:8, Lycke socken, Kungälv kommun.

Utredningsområdet utgjordes av fem ytor, om totalt ett hektars storlek, vilka alla var förlagda längs med Stenstavägen vid bergen Tjuvkilshuvud och Kastebacken i västra delen av Kungälv kommun. Ytorna låg längs södra och östra sidan av berget och fyra av dessa var belägna i en liten nordsydlig dalgång mellan berg. Ytorna var belägna mellan 10 och strax över 30 meter över dagens havsnivå.

På fyra av ytorna grävdes schakt med maskin, totalt 11 schakt, i en blockrik terräng. En yta var extra svårtillgänglig med maskin och här grävdes provgropar för hand. En fyndplats har registrerats på Yta 2, där tre slagna flintor hittades i ett schakt beläget i ett mindre sadelläge cirka 20 meter över dagens havsnivå. Platsen kan ha varit nyttjad under senmesolitikum/tidigneolitikum. Fynden återdeponerades på platsen. Lämningen har registrerats som en övrig kulturhistorisk lämning med lämningsnummer L2021:8722 i Riksantikvarieämbetets register Fornreg.

Bakgrund

Utredningen skedde med anledning av att Kungälv kommun planerar att pröva nya byggrätter för småhus och utökade byggrätter för befintliga bostadsfastigheter i området Tjuvkil nordväst om Kungälv (figur 1).

Utredningsområdet

Utredningsområdet utgjordes av fem ytor (Yta 1–5), om totalt ett hektars storlek. Ytorna var förlagda längs med Stenstavägen vid bergen Tjuvkilshuvud och Kastebacken i västra delen av Kungälv kommun (figur 2). Området är bergigt och ytorna delvis blockrika och i anslutning till undersökningsytorna finns småhusbebyggelse. Tjuvkil ligger vid kusten i västra delen av Kungälv kommun.

Ytorna låg längs södra och östra sidan av berget och fyra av dessa, Yta 1–4, var belägna längs med en liten nordsydlig dalgång mellan berg. Yta 5, som utgör den största av utredningsytorna, låg i en bergssluttning öster om Stenstavägen. Ytorna var belägna mellan 10 meter över havet i söder och strax över 30 meter över dagens havsnivå i norr. Den nordligaste ytan (Yta 1) låg cirka 100 meter från havet vid Älgöfjordens södra strand.

I närområdet finns fornlämningar i form av en fornborg kallad Tjuvkils huvud (L1969:9754), fyra stensättningar (L1969:9857, L1969:9109, L1959:2194 och L1959:2203), en hållristning i form av en skålgrop (L1959:2193) och en boplats (L1960:9407), (Fornsök 2021), (figur 3). Närliggande övriga kulturhistoriska lämningar utgörs av två röjningsrösen (L1960:9605 och L1960:9597), fossil åker (L1960:9596), en ensamliggande härd (borttagen) (L1960:9595) och ett skåre/jaktvärn (L1960:9408).

Ovan nämnda lämningar skvallrar om en metalltida närvaro i närområdet, men höjden över havet inom vissa av utredningsytorna möjliggör även för äldre lämningar inom området.

Tidigare fynd och undersökningar

Inom det här aktuella utredningsområdet har inga fynd eller undersökningar gjorts innan denna utrednings start. Vid en förundersökning som genomfördes av Bohusläns museum år 2013, delundersöktes boplatsen L1960:9407 med ett relativt magert resultat. Stensättningarna L1959:2194 och L1959:2203 påträffades i samband med denna undersökning. Lämningarna är belägna cirka 250 meter söder om den sydligaste belägna av utredningsytorna (Åberg 2012 och Bohusläns museum 2014).

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen var att ta reda på om fornlämningar berördes av det planerade arbetsföretaget. Utredningen skulle även preliminärt avgränsa nyupptäckta fornlämningar inom utredningsområdet. Resultaten från utredningen skulle kunna användas vid Länsstyrelsens fortsatta tillståndsprövning och utgöra underlag inför eventuella kommande arkeologiska åtgärder. Resultaten skulle också kunna användas som underlag i företagarens planering.

Metod

Ytorna inventerades till fots innan maskingrävning tog vid. Då platsen delvis är mycket blockrik behövde en bedömning göras huruvida schaktning på ytorna var genomförbar. Den blockrika miljön och de risker som fanns med att gräva vid lösa stenblock på begränsade och branta ytor gjorde att delar av området inte gick att grävas i.

Vid schaktningen genomfördes digitala mätningar med RTK-GPS och profiler och förhållanden dokumenterades i programvaran ARKEO. Samtliga schakt fotograferades och återfylldes efter undersökning. I ett fall kunde inte schaktning genomföras på grund av markytans bergiga och steniga beskaffenhet. Här vidtog handgrävning av meterrutor.

Kart- och arkivstudier

Flera av platserna som har utretts låg i hög terräng mellan och invid bergssluttningar och en granskning av SGU:s strandnivåkarta gav att det fanns möjlighet att ytorna skulle kunna varit bebodda under mesolitisk tid och framåt (SGU 2021). Landskapet har fram till senneolitisk tid utgjort ett skärgårdslandskap med små öar kombinerat med större landmassor och vid Tjuvkil har det som i dag är berget Tjuvkilshuvud utgjort

Figur 2. Översiktskarta med utredningsområdet markerat i blått. Skala 1:25000.

Figur 3. Utredningsområdet med fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar. Skala 1:6000.

en ö fram till för cirka 5 000 år sedan då landhöjningen (cirka 18–14 meter över havet) band ihop berget med omkringliggande landmassor. Den lilla dalgången i berget som flera av utredningsytorna ligger i har dock varit land sedan åtminstone 8 000 f. Kr.

Undersökningsresultat

Utredningen genomfördes under två dagar hösten 2021. Inom fyra av de fem ytorna grävdes schakt med maskin där det var möjligt. Framkomligheten på platsen och ett visst avstånd mellan ytorna gjorde att schaktningsarbetet tog tid. Totalt grävdes 11 schakt (figur 4–6, bilaga 1). Yta 5 var svårtillgänglig med grävmaskin (figur 7). Denna yta inventerades i stället till fots och lämpliga delar av ytan provstacks med jordsond för att utröna markförhållandena. Den största delen av ytan utgjordes av blockrik bergssluttning med få undersökningsbara marker. Inom Yta 5 grävdes två provgropar.

I de schakt som grävdes inom undersökningsområdet bestod fyllningen av ömsom störda eller påförda massor, matjord och siltig sand ofta ovanpå berghäll. Inom Yta 4 grävdes ett djupschakt (S10) som innehöll matjord, ljusbrun siltig sand, lera och ett gråbrunt grus. Det gråbruna gruset påträffades på cirka en meters djup. Förhoppningen var att detta grus skulle vara fyndförande men så var inte fallet.

Inom Yta 2 grävdes ett schakt, S3 (figur 8). Platsen låg i ett sadelläge i dalgången invid Stenstavägen. Platsens läge var väl skyddat med berg och bergsblock samt bevuxen med björkar och buskage. Här påträffades fynd i en brun sand med stenar (L2) under ett lager med bergkross och matjord. Fynden utgjordes av tre flintor vilka bestod av två avslag och en övrig slagen flinta (figur 9). Fynden återdeponerades efter dokumentationen. Den utredningsyta vari fynden hittades utgjordes delvis av hårdgjord yta och diken, samt av stenblock i bergssluttning och vidare schaktning på platsen gick därför inte att genomföra.

I övriga schakt och provgropar påträffades inget av antikvariskt värde under utredningen.

Tolkning

Innan utredningens start fanns inga registrerade lämningar inom de ytor som ingick i projektet. Omkringliggande fornlämningar visar att det finns åtminstone en metalltida närvaro i området och delar av ytorna var belägna på en nivå över havet som skulle kunna medge lämningar av stenålderskaraktär. Resultatet från Yta 2 bekräftar denna misstanke. Här påträffades flintfynd i till synes ostörda lager på en nivå över havet av cirka 19–20 meter. Karaktären på dessa fynd går inte att fastställa mera än att de är slagna av mänsklig hand och ska ses som ett högst tillfälligt besök på platsen. Ett försök till datering av fynden kan göras via strandlinjen vilket ger en preliminär datering av platsen till cirka 4 000–4 500 f. Kr., det vill säga till övergången mellan mesolitikum/neolitikum. Noterbart är att det bästa läget för en fornlämning ligger på grannfastigheten Tjuvkil 2:37 alldeles nordost om fyndplatsen.

Resultat gentemot undersökningsplanen

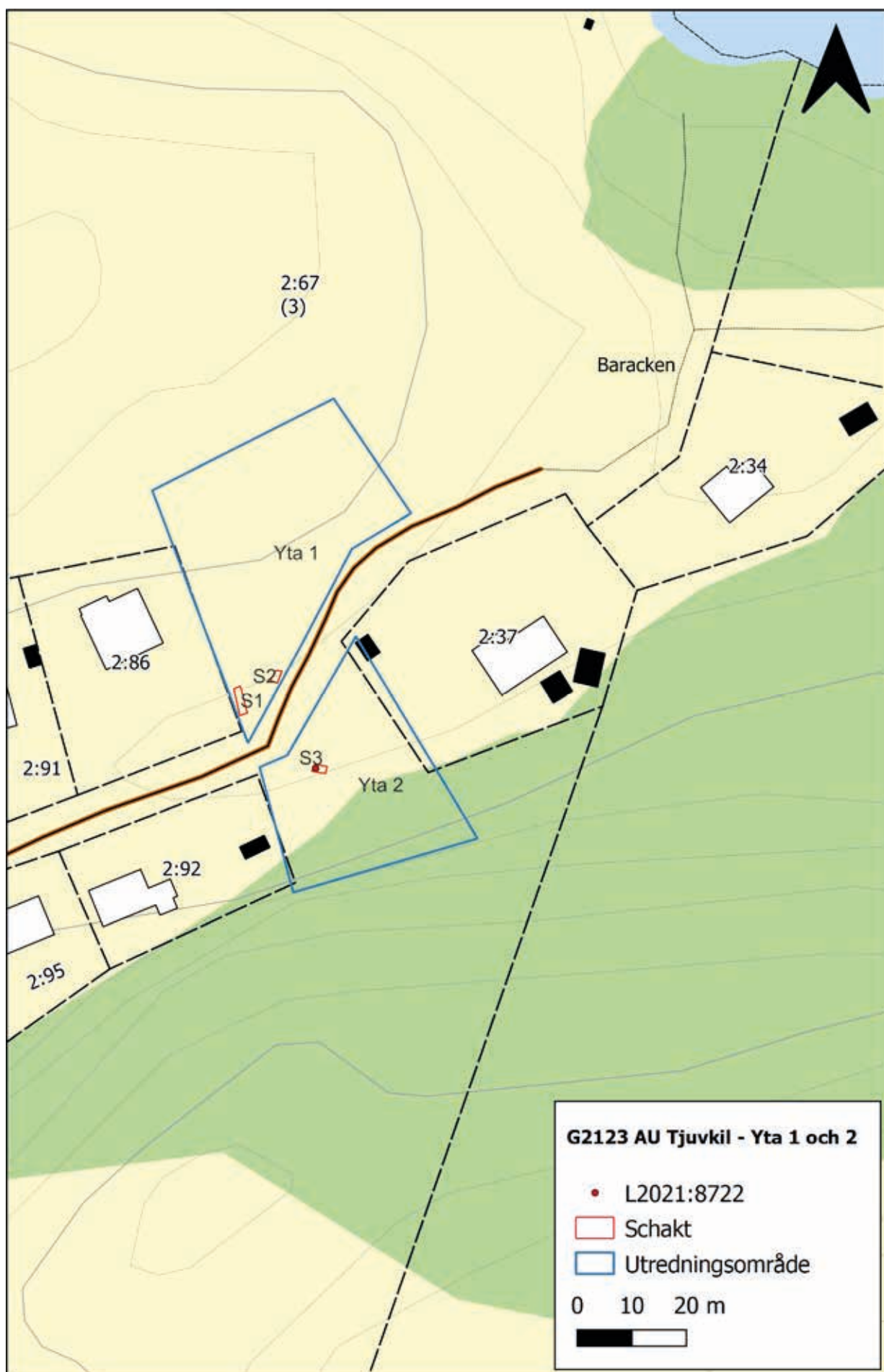
Resultatet av utredningen gav att en ny övrig kulturhistorisk lämning i form av en fyndplats med fynd från stenålder har registrerats inom Yta 2. Övriga berörda ytor bedöms inte hysa fornlämningar eller övriga kulturhistoriska lämningar. Med dessa resultat måste målen som fanns ställda i undersökningsplanen sägas vara uppfyllda. Fyndplatsen har registrerats som lämning L2021:8722 i Riksantikvarieämbetets register Fornreg.

Antikvarisk bedömning

Rio Göteborg Natur- och kulturkooperativ bedömer att lämningen L2021:8722 som utgörs av en fyndplats för flinta utgör en övrig kulturhistorisk lämning. Flintorna indikerar att det kan finnas en fornlämning i närheten utanför utredningsområdet och med hänvisning till 2 kap 10§ i kulturmiljölagen ska man meddela Länsstyrelsen om sådan påträffas vid markarbete.

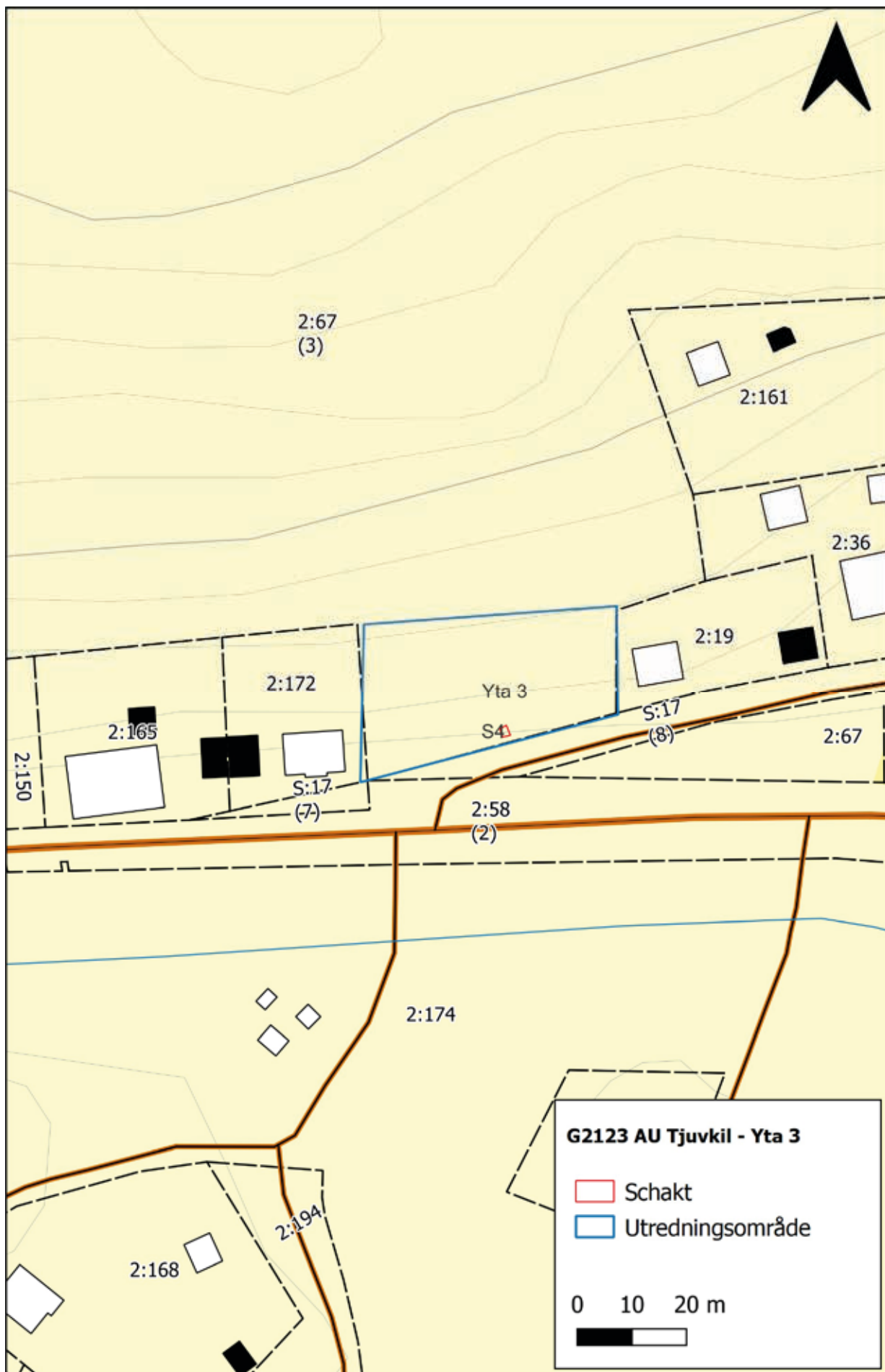
För samtliga ytor bedöms de antikvariska insatserna vara avslutade i och med resultatet av denna utredning och godkännande av densamma av Länsstyrelsen. Inga hinder finns för vidare utveckling av de utredda ytorna.

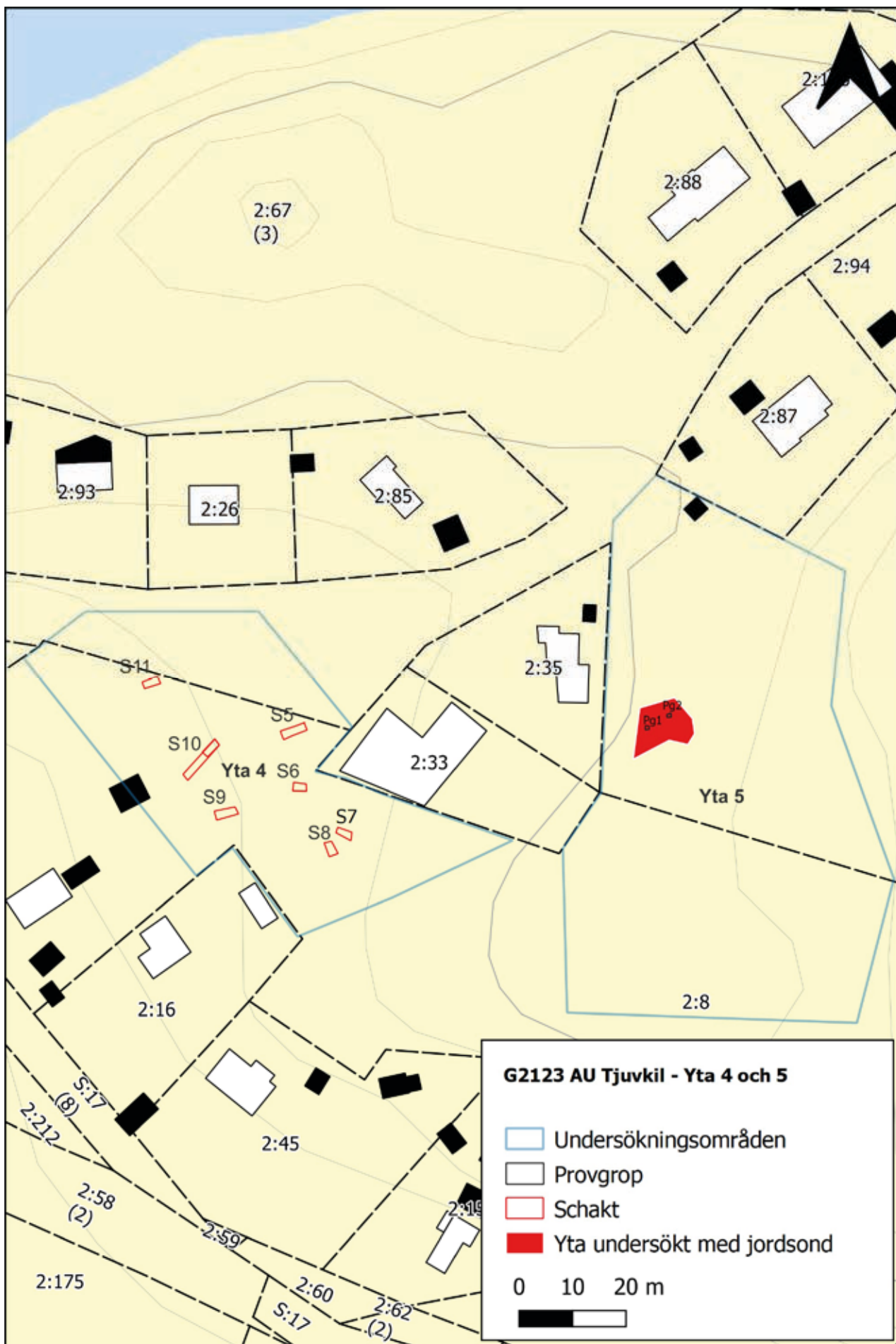

Figur 4. Detaljerad karta över yta 1 och 2 (blå markering) samt position av L2021-8722 (röd punkt). Skala 1:1000.

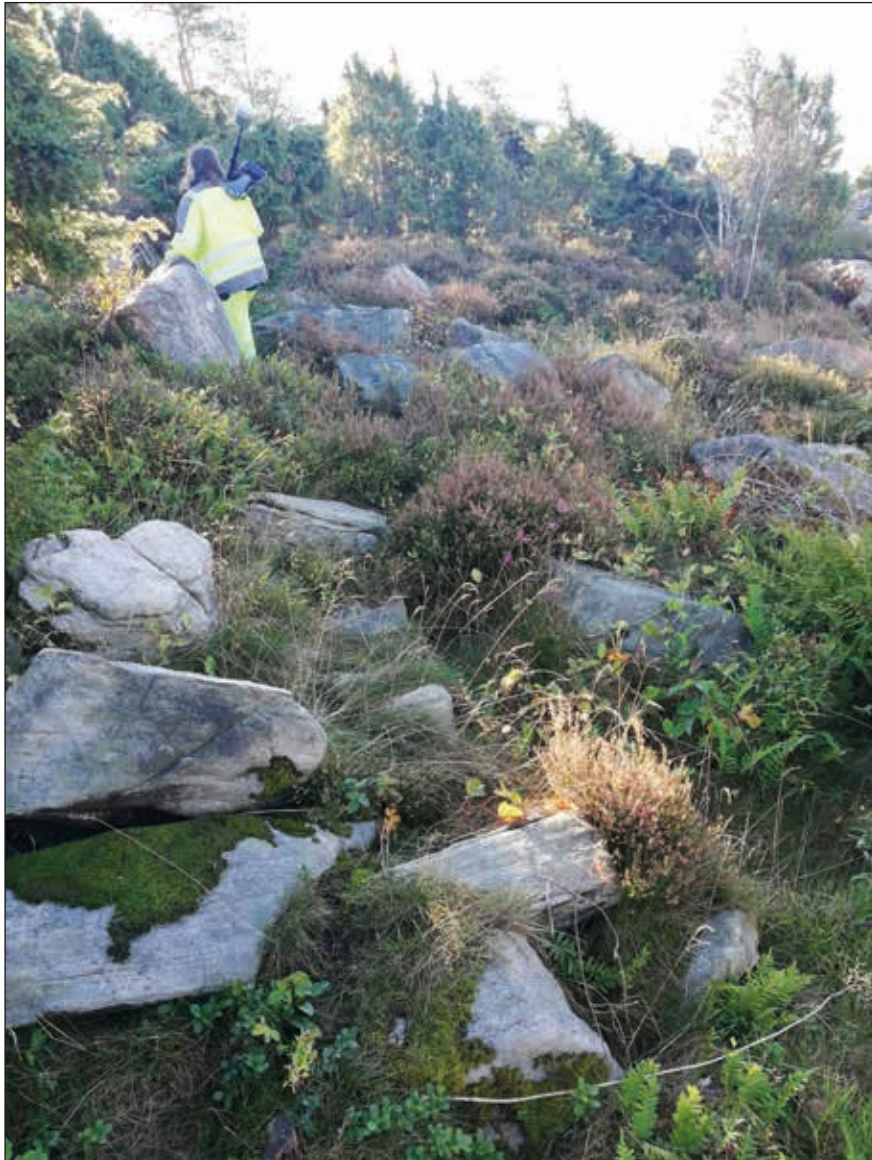

Figur 5. Detaljerad karta över yta 3 (blå markering). +Skala 1:1000.

Figur 6. Detaljerad karta över yta 4 och yta 5 (blå markering). Skala 1:1000.

Figur 7 (t.v). Terrängen på delar av yta 5 var svårforcerad även för grävmaskin. Stora stenblock och sly, ljungsnår och ormbunkar gjorde det svårt att hitta ytor lämpliga för grävning. Foto mot öster.

Figur 8 (nedan). Schakt 3 på Yta 2 vari flintfynden framkom. Foto mot sydöst.

Figur 9 (nedan). Fynden från schakt 3. Dessa utgjordes av två avslag och en övrig flinta som efter granskning

Källor

Litteratur

Red. Bohusläns museum	2014	Lycke 209–215, Förundersökning i Tjuvkil. Bohusläns museum Rapport 2014:24
Åberg, Joakim	2012	Gravar, boplatser och hållristning i Tjuvkil. Arkeologisk utredning. Bohuslän museum. Rapport 2012:24

Digitala källor

SGUs kartgenerator	2021	https://www.sgu.se/produkter/kartor
Fornsök	2021	fmis.raa.se

Bilagor

Bilaga 1. Schakt- och provgruppsbeskrivningar G2021 AU Tjuvkielshuvud

Alla mått är angivna i meter

Schakt	Riktning	Längd x Bredd	Lagerbeskrivning	Fynd	Yta	Fornlämningsnummer
S1	N-S	5.1 x 1.4	0-0,30 Matjord 0,30-0,40 Fyllnadsmassor 0,40- Bergskross	Inga fynd	1	
S2	NÖ-SV	2.5 x 1.4	0-0,10 Matjord 0,10- Bergblock	Inga fynd	1	
S3	NV-SÖ	2.5 x 1.4	0-0,50 Matjord 0,50-0,70 Brun sand med stenar, fyndförande	2 avslag 1 övrig slagen flinta	2	L2021:8722
S4	N-S	2.0 x 1.5	0-0,50 Matjord 0,50-0,60 Påförd sten 0,60- Brun siltig sand med stenar	Inga fynd	3	
S5	V-Ö	4.7 x 1.5	0-0,35 Matjord 0,35-0,50 Siltig sand med stenar 0,50- Grå sandig lera med sten	Inga fynd	4	
S6	V-Ö	2.6 x 1.5	0-0,35 Matjord 0,35-0,42 Stenlager 0,42- Berghäll	Inga fynd	4	
S7	NV-SÖ	2.7 x 1.5	0-0,35 Matjord med stenar 0,35- Berghäll	Inga fynd	4	
S8	N-S	2.5 x 1.7	0-0,35 Matjord med sten 0,35- Berghäll	Inga fynd	4	
S9	V-Ö	4.2 x 1.5	0-0,30 Matjord 0,30- Grågul siltig sand	Inga fynd	4	
S10	NÖ-SV	8.9 x 1.5	0-0,50 Matjord 0,50-0,70 Beige/grå lera	Inga fynd	4	
S11	V-Ö	3.1 x 1.4	0-0,30 Matjord 0,30-0,50 Brun siltig lera med stenar 0,50- Berghäll	Inga fynd	4	

Provgrop	Längd x Bredd	Lagerbeskrivning	Fynd	Yta	Fornlämningsnummer
P1	0,4 x 0,4	0-0,15 Förna 0,15- Berghäll	Inga fynd	5	
P2	0,5 x 0,45	0-0,20 Förna 0,20- Berghäll	Inga fynd	5	

